Balio Sruogos laiškas Peliksui Bugailiškiui, iki 1922-02, iš Miuncheno – į Šiaulius

Gerb.

Gerb. [1][,]
Aš ir pamiršęs buvau, kad buvau pasižadėjęs rūpintis tokių dainų rinkinėliu.

Man rodos, geriausia būtų, kad Borutos [2] pasiūlymu „Kultūra“ pasinaudotų. Tokiam rinkinėliui sudaryti reikėtų labai daug leidinių surankioti, kur galima (ir reikia) rasti medžiagos, o tam darbui šiuo tarpu aš visai neturiu laiko [3].

Boruta, matyt, gero noro turi, tik kiek netiksliai klausimą stato. Man atrodo, reikėtų sudaryti ne „Darbo dainos“, bet „Vargo dainos“. Darbo, pavyzdžiui, dainų liaudies tautosakoj yra labai daug – ir jos toli išeina iš rinkinio rėmų. Tuo labiau, kad liaudies dainos su darbu dažniausiai esti surištos tiktai savo ritmika, bet ne motyvu. O tokio rinkinėlio pagrindan turėtų būti padėta kaip tik motyvas.

Keistai man atrodo skyrius „Socialistiškos dainos“ ir dar keisčiau „Kairiųjų poetų“, ypač šis pastarasai man atrodo nesąmonė.

Aš pasiūlytau klasifikuoti medžiagą šitaip:

1) Kaip lietuvių liaudis dainuoja vargą (darbo daina gali ir nebūti vargo, o vargo daina dažniausiai yra šiokiu ar tokiu būdu surišta su darbu; vargas – motyvas, darbas – ir motyvas gali būti, bet dažniau – ritmas).

2) Kaip lietuvių individualiniai poetai dainuoja vargą. Tai būtų klasifikacijos pagrindas. Paskui būtų galima smulkiau klasifikuoti (ineitų ir Borutos vadinamos „socialistiškos dainos“). Man atrodo, toks leidinys būtų platesnei visuomenei pageidaujamas ir turėtų gilesnės prasmės. Ties tokio rinkinio sudarymu tektų gerokai padirbėti. Sudaryti paveskite Borutai.

Jei darbą dirbant ar jį padirbus būtų reikalinga mano nuomonė, aš niekuomet neatsisakyčiau mintimis pasidalinti.

Boruta – jaunas berniokas, galėtų pabėgioti medžiagą rinkdamas, tik jis reikėtų pakontroliuoti.

Viso lab[o][.]
B. Sruoga

P. S. Geriausia būtų, kad mano recenzijos apie Vaičiūną [4] visai ned[ėtumėt] [–] per sku[bi]ai parašyta [5].

KOMENTARAI

[1] Peliksas Bugailiškis (1883–1965) – kultūros ir spaudos darbuotojas, kraštotyrininkas. Knygų leidimo kooperatinės bendrovės „Kultūra“ steigėjas, pradėjęs leisti žurnalą *Kultūra*, 1923–1933 m. atsakingasis jo redaktorius.

[2] Kazys Boruta (1905–1965) – rašytojas, vertėjas. 1920–1924 m. mokėsi Marijampolės mokytojų seminarijoje.
Kazys Boruta „Kultūros“ bendrovės planuoto lietuvių liaudies dainų rinkinio spaudai neparuošė, žr. *Dainos*: žmonių poezijos antologija, parengė Kazys Binkis, iliustravo Kazys Šimonis, Šiauliai: „Kultūros“ bendrovė, 1922.
Kazio Borutos surinktas lietuvių liaudies dainas žr. Kazys Boruta, „Dainos, pasakos, padavimai, žaidimai, smulkioji tautosaka“, [mašinraštis], in: *LLTI BR*, f. 60, b. 297, l. 402–446.

[3] Kazys Binkis paaiškino, kaip lietuvių liaudies dainų rinkinys sudarytas: „Šis rinkinys, sudarytas naudojantis Juškos, Basanavičiaus, Kalvaičio, Sabaliausko ir k. rinkiniais, o taip pat įvairiuose periodiniuose leidiniuose išmėtytomis dainomis. Dainos parinktos visai pripuolamai, kurios tvarkytojui rodėsi charakteringesnės lyties ar turinio atžvilgiu. Paskirstyta dainos skyriais, ir tapat mintimi vaduojantis. Tilpusios rinkinyje dainos užrašytos įvairiuose Lietuvos kraštuose, tad buvo stengtasi išlaikyti to krašto kalbos savotiškumai, nes „literatūrinant“ dainą labai lengva liauną jos kūnelį padaryti raišą. Čia naudojuosi proga pareikšti širdingiausios padėkos prof. J. Jablonskiui už malonius patarimus šį rinkinėlį sudarant ir už daugumos dainų kalbos pažiūrėjimą.
Kaip dainų tvarkytojas, taip jų paveiksluotojas, nepretendavo duoti čia kokį tobulą pritaikintą mokslo reikalams dainų rinkinį, bet patys, jausdami didžiausio pasigėrėjimo, stengėsi šiuo darbu atkreipti plačiosios visuomenės akį į mūsų tėvų paliktąjį meno turtą. Jei kas įsiskaitęs į šias daineles pajus reikalo gelbėti tą kas dieną žmonėse nykstantį turtą, tai mūsų tikslas bus pasiektas“ (K. B. [Kazys Binkis], „Dainos“, in: *Dainos*: žmonių poezijos antologija, parengė Kazys Binkis, iliustravo Kazys Šimonis, Šiauliai: „Kultūros“ bendrovė, 1922, p. 10).

[4] Petras Vaičiūnas (1890–1959) – poetas, dramaturgas, vertėjas. Grįžęs 1920 m. į Lietuvą, tapo Kaune besikuriančio profesionalaus teatro administratoriumi bei iždininku. Balio Sruogos recenzija apie Petro Vaičiūno pjeses, alegorinių dramų trilogiją *Žodžiai ir atbalsiai* (1919–1920) pradėtame leisti žurnale *Kultūra* nepasirodė.

[5] Sakinys, vertikaliai prirašytas kairėje lapo paraštėje.